

Luchtfoto van het Hogewiersterveld, linksboven Harlingen

Via de ruilverkaveling Wonseradeel-Noord heeft Staatsbosbeheer onlangs het Hogewiersterveld aangekocht. Het gaat om een natuurgebied gelegen op de grens van de gemeenten Wonseradeel en Harlingen, aan weerszijden van de Kimswerderweg, de provinciale weg tussen Harlingen en Kimsward. Dit ca. 88 ha grote gebied wordt beheerd als weidevogelreservaat. Op beperkte schaal is het sinds kort mogelijk excursies in het terrein te maken. Een redakteur van Noorderbreedte maakte daar als één der eersten gebruik van.

Johan van der Wal

HET HOGEWIERSTERVELD

Het Hogewiersterveld ligt 'onder de rook' van Harlingen. De vele forenzen die zich dagelijks over de dwars door het terrein lopende Kimswerderweg spoeden, zullen zich er nauwelijks van bewust zijn door welk een uniek gebied hun route gaat. Want dat het Hogewiersterveld uniek is, staat buiten kijf bij degenen die het kennen. Het gaat om een vroegere ingepolderde kwelder, die nog steeds sterk onder invloed staat van de nabije Waddenzee. De op de luchtfoto duidelijk zichtbare slenkjes die zich door het gebied slingeren bewijzen die afkomst; ook de het gebied aan de noordkant begrenzende Harlingervaart — in Harlingen hardnekkig de Bolswardervaart genoemd — vertoont alle kenmerken van een oude, grote

wadslenk, die enige kilometers verderop de bedding van de oude Marne volgt. In feite bestaat het Hogewiersterveld uit twee delen. Aan de westzijde van de Kimswerderweg ligt een stuk van ca. 53 ha, waarin zich een 6 ha grote 50 jaar oude zandwinplas (de 'put') bevindt. Het grootste deel van dit terrein bestaat uit laag gelegen grasland; slechts een klein deel is hoger gelegen bouwland. Aan de oostzijde van de weg ligt een stuk van ongeveer 35 ha groot, dat uitsluitend grasland omvat.

Vogelstand

In het hele terrein zijn veel hoogteverschillen waar te nemen. De oorzaak daarvan ligt

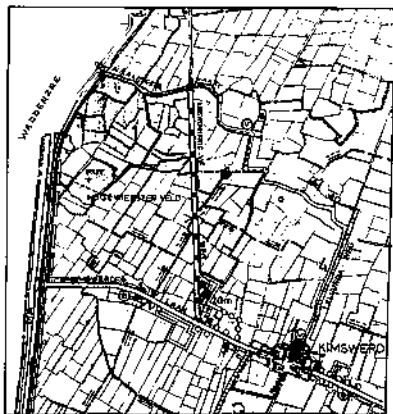
in het verleden, toen hier klei gewonnen werd voor de aardewerk- en tegelindustrie die Harlingen van oudsher bezat. Heel wat tegels van de bekende fabriek Van Hulst en dakpannen van Roorda's 'panwerk' vonden hun oorsprong in het Hogewiersterveld. Het gebied is door de eeuwen heen door de mens tot haar huidige gedaante gevormd. De afgravingen hebben tot gevolg gehad dat het terrein voor een groot deel vochtig is, waardoor er een heel specifieke plantengroei en vogelstand konden ontstaan. In het winterseizoen is het Hogewiersterveld dankzij deze 'plas-dras'-situatie en haar ligging vlakbij de Waddenzee een zeer geschikt pleister- en broedgebied voor steltlopers als kluut, turleu, rosse grutto, scholekster en oever-

loper. Maar ook andere soorten zoals de smient zijn in de winter op het terrein aan te treffen. De 'put' is van groot belang als rust- en pleistergebied voor oa. kuifeend, toppeend, doddaars en fuut. Het grasland is uitermate aantrekkelijk voor allerlei weidevogels als Kievit en grutto. Verder worden in het gebied veel blauwe reigers signaleerd en verblijft er zowaar een lepelaar. Of laatstgenoemde soort ook hier tot broeden zal komen, is nog onduidelijk. Een feit is dat de grote lepelaarskolonie bij Callantsoog zich al heeft uitgebreid tot Texel en Vlieland, waar ook dit jaar weer door deze soort gebreed is.

Kortom: het Hogewiersterveld is op dit moment een zeer goed weidevogelgebied te noemen. Met name geldt dat voor het oostelijk van de Kimswerderweg gelegen deel, dat overigens al acht jaar door Staatsbosbeheer wordt beheerd. Hier zijn verder aan te treffen bergeend, kuifeend, slobaend, rietgors en kleine karekiet, naast soorten als kokmeeuw, visdief en watersnip, die zich op dit vochtige terrein eveneens zeer goed thuisvoelen.

Botanische waarde

De 'put' in het westelijk deel werd in de jaren vijftig door de gemeente Harlingen aangekocht met de bedoeling er huisvuil in te storten. Gelukkig is het nooit zover gekomen; ook een plan om bij de plas een bungalowpark te bouwen vond geen doorgang. Niettemin vond de Vogelwacht Harlingen in 1978 aanleiding de gemeente te attenderen op de hoge natuurlijke waarden van het terrein. Met name noemde men daarbij de hoge

NOORDERBREEDTE 67-150

Voormalige
wadpriel

botanische waarde; want er komt een flora voor die men elders in Friesland nog maar weinig aantreft. Bij de 'put' springen onmiddellijk de vele orchideeën in het oog die hier groeien. Het gaat daarbij om de vleeskleurige orchis en de rietorchis, soorten die ook met elkaar bastaarderen. Verdere opvallende verschijningen bij de 'put': moerasklaver, teer guichelheil en kleverige ogentroost. Ook zijn hier legio zoutverdragende planten aan te treffen, waaronder de zeeaster of zulte, melkkruid en schorre zoutgras.

Beheer

Staatsbosbeheer zal het Hogewiersterveld zodanig beheren dat de huidige biologische en landschappelijke waarden in stand blijven en zo mogelijk vergroot worden. Hiervoor is het nodig dat het slootpeil in het zomerseizoen niet te ver onder het maaiveld staat, maar wel zo hoog dat op dit 'fugel-tejelan' geoogst en geweid kan worden. In de wintermaanden zal de waterstand het hoogst worden gehouden, zodat enkele delen van percelen 'plas en dras' komen te staan om als foerageergebied voor trekvogels te fungeren. De graslanden worden in gebruik genomen als hooiland met naweide, en als weiland met beweiding gedurende het hele groeiseizoen. Alleen in het westelijk deel liggen enkele bouwlandpercelen. Er mogen hier geen chemische bestrijdingsmiddelen worden toegepast. Voor ieder perceel zijn voorts voorwaarden aan de pacht verbonden. De belangrijkste: niet maaien vóór 15 juni, bemesten met ruige stalmenst en geen kunstmestgebruik. Alle voorwaarden zijn afgestemd op de eer-

der genomen doelstelling voor het beheer: zodanig dat landschappelijke en biologische waarden in stand blijven en zo mogelijk worden vergroot. Vorig jaar is in het gebied de waterhuishouding verbeterd en werden er nieuwe dammen en hekken geplaatst.

kievit	70
grutto	50
tureluur	34
watersnip	2
kluit	7
visdief	4
gele kwikstaart	10
scholekster	38
fuut	1

Aantal broedparen Hogewiersterveld 1986

Exkursiemogelijkheden

Van 15 maart tot 15 juli zal het gehele reservaat voor het publiek gesloten zijn. De zandwinplas zal het hele jaar gesloten zijn vanwege het grote belang als rust- en voedselgebied voor watervogels. Leden van de Vogelwacht Harlingen zullen tellingen in het gehele reservaat blijven voortzetten. De hieruit verkregen gegevens zullen dienen om na te gaan welke resultaten het beheer voor de vogels heeft opgeleverd. Op beperkte schaal is het mogelijk op aanvraag in de gesloten tijd excursies in het reservaat te maken. Belangstellenden hiervoor kunnen contact opnemen met opzichter J. Frankema, tel. 05140-3888.

Met dank aan Jelle Frankema, Staatsbosbeheer Balk. Enige gegevens werden ontleend aan: 't Hegewiersterfild Natuurreservaat', Harl. Courant 3/4/87.